

Fjordbyen

Fagrappport konsekvensutredning TILRETTELEGGING FOR UNIVERSELL UTFORMING

Rådgivingsgruppen

LINK ARKITEKTUR

Multiconsult

Versjon	Dato	Beskrivelse	Utført av	Kontroll	Godkjent
1.0	02.03.2022	Utkast fra rådgivergruppen	ERK	JWF	JWF/EIF
2.0	11.11.2022	Oversendt Lier kommune	RO		EIF
2.1	14.02.2023	Korrigert til 1. gangs behandling: <i>Noen diagrammer og nøkkeltall oppdatert. Resten av KU'en står som levert 11.11.2022.</i>	KOJ	RO	EIF
2.2		Korrigert etter 1. gangs behandling			
3.0		Godkjent Lier kommunestyre			

Innhold

1	Oppsummering og konklusjon	3
2	Innledning	4
2.1	Bakgrunn	4
2.1.1	<i>Universell utforming - definisjon .....</i>	<i>4</i>
2.2	Dagens situasjon	5
2.2.1	<i>Universell utforming .....</i>	<i>5</i>
2.3	Overordnede planer og retningslinjer	6
2.3.1	<i>Nasjonale lover og føringer .....</i>	<i>6</i>
2.3.2	<i>Kommunale planer og føringer .....</i>	<i>6</i>
2.3.3	<i>Reguleringsplaner .....</i>	<i>6</i>
2.3.4	<i>Strategier, mulighetsstudier og utredninger .....</i>	<i>7</i>
2.3.5	<i>Pågående planarbeid .....</i>	<i>7</i>
3	Metode og datagrunnlag	7
3.1	Metode	7
3.1.1	<i>Verdi .....</i>	<i>7</i>
3.1.2	<i>Påvirkning .....</i>	<i>8</i>
3.1.3	<i>Konsekvens .....</i>	<i>8</i>
3.2	Avgrensning av tiltaks- og influensområdet	9
4	Alternativbeskrivelse	10
4.1	Alternativ 0	10
4.1.1	<i>Universell utforming .....</i>	<i>10</i>
4.2	Planforslaget	11
4.2.1	<i>Universell utforming i Fjordbyen .....</i>	<i>13</i>
5	Verdivurdering	15
6	Påvirkning og konsekvensvurdering	16
6.1	0-Alternativ	16
6.2	Planalternativ	17
7	Avbøtende og kompensende tiltak	19
8	Breeam Communitas	20
8.1	Kriterier for poenggiving	20
8.2	Beskrivelse av tiltak i planen	22
8.2.1	<i>SE07 offentlig rom (public realm) med fokus på universell utforming .....</i>	<i>22</i>
8.2.2	<i>SE15 inkluderende design/universell utforming (Inclusive design) med fokus på universell utforming .....</i>	<i>22</i>
8.2.3	<i>TM06 Offentlig transport fasiliteter (Public transport facilities) med fokus på universell utforming .....</i>	<i>23</i>
8.3	Dokumentasjon	23
9	Kilder	24

1 Oppsummering og konklusjon

Fagrapporten er utarbeidet som del av samlet konsekvensutredning for Områderegulering av Fjordbyen Lier Drammen (2022). Utredningen tar for seg konsekvenser for fagtemaet Universell utforming i tråd med vedtatt planprogram (2018). Det er i rapporten redegjort for hvordan bebyggelse og utearealer vil bli utformet i henhold til krav om universell utforming.

Planforslaget tilrettelegger for at store arealer langs fjorden blir transformert fra næringsområder til et attraktivt, sammenhengende bymiljø med høy tetthet og et mangfold av tilbud. Bylandskapet skal utformes med store opplevelseskvaliteter for myke trafikanter. Det er lagt vekt frodige grøntområder og god tilgang til fjorden.

I henhold til gjeldende lover, forskrifter og normer forplikter nye Fjordbyen seg til å være godt tilpasset krav og regler for universell utforming. Det vil bli sikret bla gjennom planbestemmelser og føringer i kvalitetsprogrammet.

Samlet sett tilrettelegger planforslaget for tiltak som vil gi svært stor positiv konsekvens for fagtemaet Universell Utforming.

Universell utforming i planforslaget

Universell utforming er ivaretatt på ulike nivåer i planforslaget. Det har vært jobbet tverrfaglig med temaet, slik at man har oppnådd gode sammenhenger og helhetlige løsninger.

Universell utforming skal være et grunnleggende designprinsipp i alle offentlige uterom og følge overordnet tilgjengelighetsplan som skal utarbeides av faglig representant før første detaljregulering.

I videre arbeid med detaljreguleringen og byggesaker skal Fjordbyen prosjekteres ut fra de krav til universell utforming som stilles i byggeteknisk forskrift, TEK17.

Prinsippene for universell utforming skal legges til grunn ved utforming av alle publikumsrettede bygninger, fellesarealer, trafikkanlegg m.v. Dersom det skal utføres tiltak som ikke utformes jf. prinsippene, må det redegjøres for bakgrunnen for avviket. Det legges særlig vekt på planlegging og fysisk utforming av bygg, anlegg, utearealer og rekreasjonsområder, transport, tilgjengelighet og fremkommelighet for allmennheten, orienterbarhet og tilrettelegging med ivaretagelse av barn og unge, eldre og personer med funksjonsnedsettelse.

Eldrerådet og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne er oppført som høringsinstanser ved offentlig ettersyn av planen.

I videre arbeid og oppfølgende planer kan veiledningen til Tilsyn med universell utforming med sjekklister av Direktoratet for byggkvalitet benyttes som et verktøy eller kvalitetssikring for at kravene er oppfylt.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn

Konsekvensutredningen for tema tilrettelegging for universell utforming skal følge krav til utredning i planprogram fastsatt av Lier kommunestyre 08.05.2018. Det skal redegjøres for hvordan bebyggelse og utearealer vil bli utformet i henhold til krav om universell utforming.

I tillegg skal dette tema følge oppsett eller dokumentere deler av kriterier i SE07 offentlig rom (public realm), SE15 inkluderende design/universell utforming (Inclusive design), og TM06 Offentlig transport fasiliteter (Public transport facilities) i sertifiseringsordningen Breeam Communities. Det legges stor vekt på å innfri krav og oppnå ønsket poengsum i henhold til manualen.

2.1.1 Universell utforming - definisjon

Fylkesmannen.no

Med universell utforming mener vi at produkter, bygg og uteområder for allmennheten skal utformes på en slik måte at hovedløsningen kan brukes av flest mulig. Universell utforming skal øke muligheten for likeverdig samfunnsdeltakelse for alle. Dette gjelder ikke bare for personer med nedsatt funksjonsevne, men også for eksempel familier med barn i barnevogn og eldre.

Universell utforming er et uttrykk for en samfunnsverdi om likestilling og økt tilgjengelighet, og visjonen er at Norge skal være universelt utformet innen 2025.

Universell utforming er forankret i flere lovverk

Universell utforming er en strategi som stiller krav til samarbeid og tverrfaglighet i planlegging, brukermedvirkning, praktisk gjennomføring og evaluering av tiltak. Universell utforming er også forankret og sikret i flere lover og forskrifter, blant annet diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og plan- og bygningsloven.

Regjeringens handlingsplan for universell utforming, 2.2.2016

Regjeringens visjon er et samfunn der alle kan delta. Et viktig virkemiddel for å oppnå dette er god tilgjengelighet og omgivelser som er trygge og praktiske å bruke. Universell utforming er en samfunnskvalitet med særlig betydning for personer med funksjonsnedsettelse. Det er et mål at samfunnet skal ha plass til alle uavhengig av funksjonsnedsettelse. Likeverd er også like muligheter til utdanning, arbeid og sosialt liv. For å oppnå dette trenger vi skoler, arbeidsplasser, transportmidler, uteområder og tekniske løsninger som flest mulig kan bruke.

At alle får mulighet til å bidra, er av stor betydning for samfunnet. Den sosiale og økonomiske bærekraften avhenger av at flest mulig får god kompetanse, kommer i arbeid og kan leve aktive og selvstendige liv. Dette gjelder også for eldre og for dem med funksjonsnedsettelse. Undersøkelser viser at universell utforming bidrar til god samfunnsøkonomi, og at statlige initiativ er nødvendig for utviklingen.

Prinsippet om universell utforming fremgår av plan- og bygningslovens formålparagraf.

2.2 Dagens situasjon

Planområdet er totalt ca 1000 dekar, uten sjøområde. Området ligger i Lier kommune, langs Drammensfjorden og med grense mot Drammen kommune. Området er ca 2,5 km langt. Innenfor planområdet er det i dag varierte næringsvirksomheter, i stor grad innen logistikk og lagermed ca 1.200 arbeidsplasser. Planområdet omfatter også en stor utfylling i Gilhusbukta hvor det etableres nytt utbyggingsområde. Avgrensningen av området er vist på kartet nedenfor. Rød linje er tidligere grense, mens grønn linje er ny planavgrensning.

Vest for planområdet, rett ved Brakerøya stasjon, ligger sykehusområdet hvor det nå etableres nytt sykehus og Helsepark på til sammen ca 200.000 m². Nord for planområdet er det en kombinasjon av lokal og overordnet infrastruktur, som veier og jernbane, noe jordbruksarealer og bebyggelse med en blanding av boliger, næring og offentlige formålsbygg. Øst for planområdet er det en kombinasjon av jordbruksarealer kombinert med spredt bebyggelse og noe næring.

Sett i et byutviklingsperspektiv er området meget stort. Det vil derfor ta flere tiår å transformere området til en ny bydel med urbane kvaliteter. Det legges vekt på at eksisterende virksomheter skal sikres gode driftsmuligheter i transformasjonsperioden, samtidig som de nye boligområdene og arbeidsplassene blir attraktive og får gode kvaliteter. Med utvikling av Fjordbyen vil Lier få en ny bydel på et knutepunkt som samtidig utvider Drammen sentrum i et område med felles regionale interesser.

2.2.1 Universell utforming

Området er for det meste ganske flatt så med tanke på terreng i dag er det ikke store utfordringer knyttet til dette.

Tilgjengeligheten i området derimot er svært begrenset for allmennheten. Mye av området er sperret for allmenn ferdsel grunnet næring- og industrivirksomheter. Området er isolert av de store barrierene som fv. 282 Strandveien, E18 og jernbanen.

2.3 Overordnede planer og retningslinjer

Relevante overordnede planer og føringer, inkludert lover, konvensjoner som må legges til grunn for planforslaget:

2.3.1 Nasjonale lover og føringer

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling - plan- og bygningsloven
  - § 12-7. Bestemmelser i reguleringsplan
    - 4.funksjons- og kvalitetskrav til bygninger, anlegg og utearealer, herunder krav for å sikre hensynet til helse, miljø, sikkerhet, universell utforming og barns særlige behov for leke- og uteoppholdsareal,
  - § 29-3. Krav til universell utforming og forsvarlighet
    - Tiltak etter kapittel 20 skal innenfor sin funksjon være universelt utformet i samsvar med forskrifter gitt av departementet. Tiltak etter kapittel 20 som omfatter arbeidsbygg skal være universelt utformet i samsvar med forskrift gitt av departementet.
    - Tiltak skal ikke medføre fare og skal oppfylle krav til forsvarlig sikkerhet herunder nødvendig evakuering, helse og miljø i eller i medhold av loven.
- Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven)
- Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften)
- Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift) (TEK17)
UU inngår i flere bestemmelser, både direkte og indirekte. Særlig i kapittel 8. Opparbeidet uteareal og 12. Planløsning og bygningsdeler i byggverk
  - § 1-1. Formål: Forskriften skal sikre at tiltak planlegges, prosjekteres og utføres ut fra hensyn til god visuell kvalitet, universell utforming og slik at tiltaket oppfyller tekniske krav til sikkerhet, miljø, helse og energi.
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, fastsatt ved kgl. res. 26.09.2014
  - Hensikten med retningslinjene er å oppnå samordning av bolig-, areal- og transport-planleggingen og bidra til mer effektive planprosesser. Det gis en rekke retningslinjer for samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen, blant annet punktet universell utforming og tilgjengelighet for alle.
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planleggingen, Rundskriv T 02/08

2.3.2 Kommunale planer og føringer

- Kommuneplanens for Lier 2017-2028, arealdel.
- Kommuneplanens samfunnsdel 2019 - 2028

2.3.3 Reguleringsplaner

- Detaljregulering med KU for nytt sykehus i Drammen – med Drammen Helsepark
- Områderegulering for nytt sykehus i Vestre Viken på Brakerøya (vedtatt 24.05.2016)
- Detaljregulering for nytt sykehus i Vestre Viken på Brakerøya
- Detaljregulering for Utfylling i Sjø – Gilhusbukta (vedtatt 03.03.2015)
- Reguleringsplan for Lierstranda vest (vedtatt 11.12.2006)
- Bebyggelsesplan for Fragmenteringsverk på Lierstranda (vedtatt 08.04.2003)
- Lierstranda Nord (vedtatt 19.1.1982)

2.3.4 Strategier, mulighetsstudier og utredninger

- Kommunal planstrategi for Lier 2015-19, vedtatt av kommunestyret 21.6.2016
- Strategisk plattform med Masterplan av Lier og Drammen kommuner, oktober 2014, vedtatt februar 2015

2.3.5 Pågående planarbeid

- KDP Samferdsel

3 Metode og datagrunnlag

3.1 Metode

Rapporten baseres på metodikk fra Statens vegvesens (2018) håndbok V712 for ikke-prissatte konsekvenser for naturressurser, og er tilpasset oppdragets behov som retter seg spesifikt mot jordressurser. Begrepene *verdi*, *påvirkning* og *konsekvens* er sentrale og utdypes i det følgende.

3.1.1 Verdi

Begrepet verdi er i denne sammenheng knyttet til goder eller ressurser som er vanskelig å måle i kroner og øre. Verdivurdering er knyttet til fagtradisjon og overordnede føringer. Verdivurdering er et redskap for å kunne vurdere forvaltningsprioritet og bevaringsstrategi. Hvert delområde verdivurderes etter en tredelt glidende skala for liten, middels og stor verdi, se Figur 1. Verdivurderingen oppsummeres i et verdikart som lokaliserer verdifulle områder innen plan- og influensområdet, Jf. Kap. 6.1.

Verdivurderingen er tredelt:

Figur 1 Skala for vurdering av verdi. Skalaen er glidende og pilen flyttes for å nyansere verdivurderingen

I verdivurderingen er det verdiene i sammenligningsåret (referansesituasjonen) som legges til grunn. Areal som inngår i vedtatte planer gis verdi tilsvarende (forventet) samtidig situasjon. Verdien begrunnes alltid av fagutreder. Verdivurderingen på et overordnet nivå vil ha fokus på de mest verdifulle områdene.

I temakapitlene er det utarbeidet verdikriterier for det enkelte fagtema. Til grunn for verdikriteriene i fagkapitlene er det utarbeidet en felles verditabell, tabell 1. Kriteriene skal sikre ensartet bruk av verdiskalaen på tvers av temaene. Det vil variere hvilke kriterier som er relevante for de ulike fagtemaene.

Tabell 1 generelt grunnlag for verdisetting

Verdi	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Tilpasset strategisk nivå	Lav verdi		Middels verdi	Høy verdi	

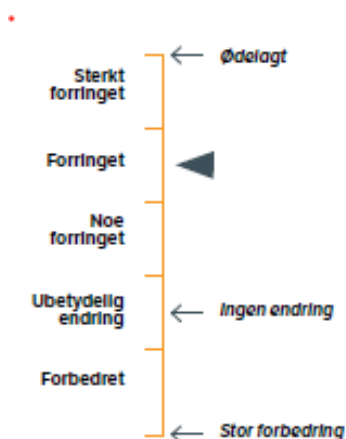
Forvaltningsprioritet	Skal ikke utredes		Forvaltningsprioritet	Høy forvaltningsprioritet	Høyeste forvaltningsprioritet
Viktighet/betydning for fagtemaet		Alminnelig/lokalt vanlig	Regional betydning	Regional/ nasjonal betydning	Nasjonal/ internasjonal betydning.
Funksjoner og sammenhenger		Kontekst / sammenheng er lite synlig	Sammenhenger og funksjoner er mindre tydelig	Viktige sammenhenger og funksjoner	Særlig viktige sammenhenger og funksjoner
Bruksfrekvens		Betydning for få	Betydning for flere (lokalt viktig)	Betydning for mange (regionalt viktig)	Betydning for svært mange (nasjonalt viktig)

3.1.2 Påvirkning

Med påvirkning menes en vurdering av hvordan det samme området endres som følge av et definert tiltak. Påvirkning vurderes i forhold til referansealternativet (0-alternativet). Det er kun områder som blir varig påvirket som vurderes. Alle tiltak som inngår i investeringskostnadene, legges til grunn ved vurdering av påvirkning.

Potensielle framtidige påvirkninger, som følge av andre/framtidige planer, inngår ikke i vurderingen.

Skalaen for påvirkning er inndelt i fem trinn og går fra sterkt forringet til forbedret, se Figur 2. Skalaen utgjør y-aksen i konsekvensvifta, Figur 3. Vurdering av påvirkning gjøres i forhold til situasjonen i referansealternativet., som vist i Fig.2.

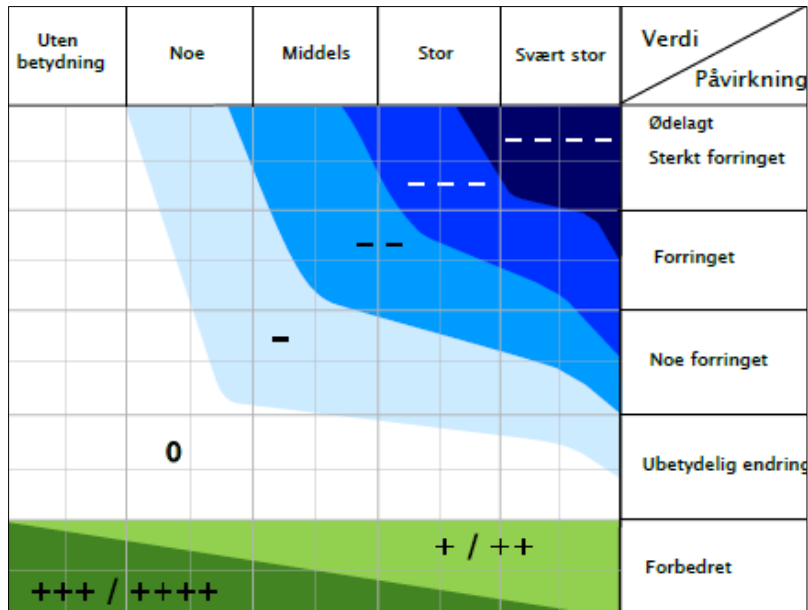

Figur 1 Skala for vurdering av påvirkning

3.1.3 Konsekvens

Konsekvens framkommer ved sammenstilling av verdi og påvirkning i henhold til konsekvensvifta i Figur 3. Skalaen for konsekvens går fra 4 minus til 4 pluss, vist i figur 4. De negative konsekvensgradene er knyttet til en verdiforringelse av et delområde, mens de positive konsekvensgradene forutsetter en verdiøkning, etter at tiltaket er realisert. Etter konsekvensvurdering for hvert delområde, sammenstilles konsekvens for hvert alternativ.

Figur 2 Konsekvensvifta. Konsekvensen for et delområde framkommer ved å sammenholde grad av verdi i x-aksen med grad av påvirkning i y-aksen. De to skalaene er glidende.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Figur 3 Skala og veiledning for konsekvensvurdering av delområder

3.2 Avgrensning av tiltaks- og influensområdet

Planområdet eller tiltaksområdet er det området som fysisk blir berørt av tiltaket. Dette er likt for alle utredningskategorier, og omfatter planområdet slik det avgrenset i planprogrammet.

Influensområder er områder utenfor selve planområdet, som kan bli påvirket av tiltaket og vil variere mellom ulike tema. I dette tilfelle er influensområdet omtrent lik planområdet.

4 Alternativbeskrivelse

4.1 Alternativ 0

Planprogrammet: Det skal gjøres en sammenligning med 0-alternativet, som er forventet utvikling dersom planforslaget ikke gjennomføres.

Definisjon av 0-alternativ i ulike utredningstema kan variere noe, men det legges generelt til grunn følgende:

- Gjeldende reguleringsplaner og øvrige planer som har virkning innenfor planområdet forutsettes gjennomført. Dette gjelder særlig områdeplan og reguleringsplan for nytt sykehus og Drammen Helsepark, plan for utfylling av Gilhusbukta og områdeplan for Holmen.
- Antall arbeidsplasser baseres på videreføring av eksisterende virksomheter innenfor planområdet og nye arbeidsplasser som følge av godkjente planer for nytt sykehus og helseparken. Til sammen utgjør det i størrelsesorden 8.000 arbeidsplasser.
- Antall boliger innenfor planområdet videreføres som i dagens situasjon – dvs en bolig.
- Veisystem som forutsatt i reguleringsplan for nytt sykehus.

På Lierstranda er det i dag hovedsakelig industri- og næringsvirksomheter knyttet til lager, produksjon og logistikk. Store deler av området er uregulert og er et område med mange arbeidsplasser, mye tungtrafikk og bare en bolig i øst. Det er regulert nytt sykehus og helsepark som er under bygging. Her er det grønne friområder som knytter seg på elveparken mot Brakerøya og Drammen. Tilgrensende er det regulert et fragmenteringsverk og adkomstvei til denne som knytter seg på veisystemet i reguleringsplanen for nytt sykehus og eksisterende situasjon. I Gilhusbukta er det regulert utfylling i sjø som er under arbeid. Området benyttes til næringsvirksomhet og er lite tilgjengelig for allmennheten.

4.1.1 Universell utforming

Det er for det meste utilgjengelige næringsområder med industri-, lager-, logistikk-, produksjon og havnevirksomhet her med unntak av en bolig i øst og fjordparken som strekker seg fra Drammen og fram til området i vest.

Det antas at det i de få regulerte områdene er blitt, og i utviklingen av området vil bli, stilt krav til universell utforming ved plan- og byggesakene da det er lovverk og forskrifter som ivaretar dette.

4.2 Planforslaget

Fjordbyen. Der folk, fjord og fremtid møtes.

Slik er visjonen for Fjordbyen som skal vokse fram uten å fortrenge dyrkbar mark og knytte den blå fjorden sammen med det grønne Lier.

Fjordbyen skal bli et sted hvor folk trives med å bo og jobbe, og hvor barn og voksne kan leke og leve det gode liv. Fjordbyen skal tilrettelegges for et mangfold av mennesker og attraktive arbeidsplasser. Fjordbyen skal bli et sted hvor beboere og besøkende kan bruke og oppleve fjorden og landskapet. Fjordbyen skal være stedet for en bærekraftig fremtid, som en del av innbyggernes liv og som et forbilde for andre. Sist, men ikke minst, skal Fjordbyen være by – et sted med mangfoldig byliv, møteplasser, varierte boliger, arbeidsplasser, butikker og kulturliv.

- Fjordbyen skal være et attraktivt sted
- Fjordbyen skal være urban
- Fjordbyen skal være bærekraftig
- Fjordbyen skal knytte sammen land og sjø

Målet er å skape gode boliger som passer for folk i alle faser i livet, og at det utvikles et urbant samfunn hvor du kan bo, leve og jobbe. Det skal bli et inkluderende samfunn for de mange. Her skal du kunne vokse opp i et trygt og godt bomiljø, bruke fjorden og naturen nær deg, leve moderne og bærekraftig.

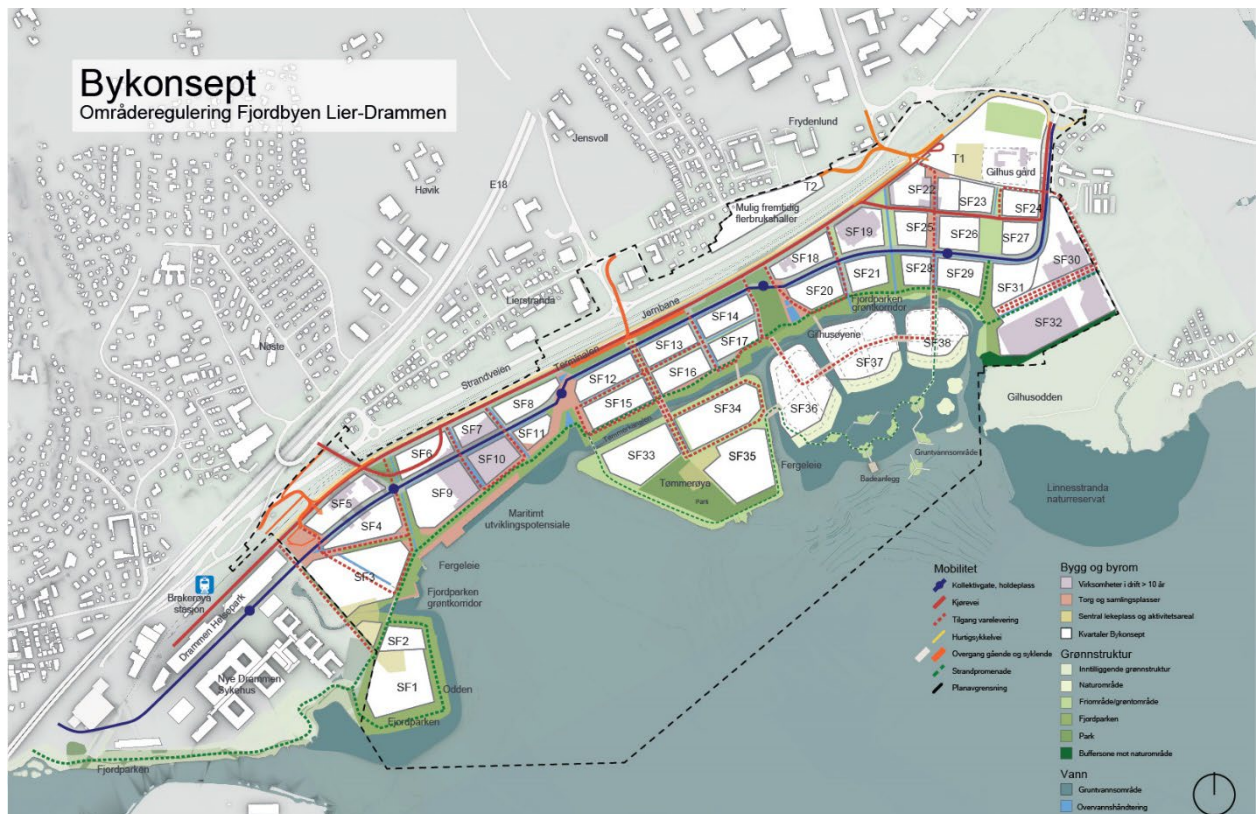
Vi vil bidra til en god fremtid, et godt og bærekraftig samfunn. Det legger føringer på plankonseptet, på valg av materialer, byggeteknikker og hvordan vi skal bevege oss i den nye Fjordbyen Lier og Drammen. Her skal myke trafikanter prioriteres.

Områdereguleringsplanen skal legge til rette for utvikling av en by hvor det er godt å bo, leve, jobbe, og som spiller på lag med framtiden, naturen og miljøet.

Klimaendringer, den stadig raskere teknologiske utviklingen, tap av naturmangfold og behov for å bygge lokalsamfunn på nye måter stiller nye krav til planprosesser med voksende krav til kompetanse og tverrfaglige perspektiv på byutvikling. Fjordbyen Lier og Drammen har en 0-visjon, og planlegges i tråd med FN's bærekraftsmål. Visjonen er et uttrykk for hva en vil oppnå på svært lang sikt. Det skal være noe å strekke seg etter med gradvis måloppnåelse etter hvert som området bygges ut.

Reguleringsforslaget

Reguleringsforslaget er det 0-alternativet skal sammenliknes med. Reguleringsforslaget baserer seg på følgende overordnede bykonsept:

Områdereguleringsplanen skal være overordnet og gi robuste rammer for gjennomføring av en langsiktig transformasjon av området. Områdereguleringsplanen skal følges opp med detaljreguleringsplaner for delområder før utbygging kan gjennomføres, jfr. planbestemmelsene. Områdereguleringsplan og bykonseptet pr 14.02.2023 tilrettelegger for:

- Et samlet utbyggingsvolum på ca. 940.000 m² BRA
- Utbyggingsvolumet er fordelt med ca. 740.000 m² BRA bolig, 160.000 m² BRA næring (inkludert mobilitetshus) og ca. 40.000 m² BRA offentlige funksjoner (skoler, barnehager mv). Hele området reguleres til sentrumsformål, slik at det skal være fleksibilitet til endringer mellom de ulike formålene.
- Krav til gode uteoppholdsareal, solforhold og støy vil være avgjørende for hvor mange boenheter som faktisk kan etableres i Fjordbyen. I bykonseptet er lagt til grunn gjennomsnittlig mindre boligstørrelser i vest enn i øst begrunnet i at en skal nå ulike målgrupper hensyntatt de stedsunike kvalitetene på hvert område. Våre vurderinger tilsier at det da kan etableres i størrelsesorden 8000-8800 boenheter i planområdet. Det tilsvarer en gjennomsnittlig størrelse på 70 m² BRA.

Det legges til rette for at Fjordparken videreføres fra Drammen og inn i Fjordbyen. Fjordparken etableres i ytterkanten av Odden og videre inn langs det som blir landsidens sjøfront i bakkant av framtidig Tømmerøya og Gilhusøyene. Fjordparken vil få varierende bredde og utformes med god tilgang for allmenheten også ut til Tømmerøya, Gilhusøyene og øyer i forkant av Gilhusøyene.

Det skal tilrettelegges for at gange, sykkel og kollektivtransport blir de foretrukne transportmåter. Fjordparken skal prioriteres for gående, Kollektivgata for kollektivtransporten og Terminalen for biltrafikk med opparbeidelse av separat hurtigsykeltrase.

Nærhetsbyen uttrykker at alle funksjoner innbyggerne har behov for i det daglige skal være lett tilgjengelig og bygges opp rundt bussholdeplassene. 4 mobilitetspunkt med parkering og andre mobilitetsfunksjoner etableres i hensiktsmessig gangavstand.

4.2.1 Universell utforming i Fjordbyen

Universell utforming av bebyggelse og uteoppholdsarealer skal ivaretas iht. krav i plan- og bygningsloven med tilhørende krav til universell utforming som stilles i byggteknisk forskrift, TEK17.

Ivaretagelse av universell utforming

Universell utforming skal være et grunnleggende designprinsipp i alle offentlige uterom og følge overordnet tilgjengelighetsplan som skal utarbeides av faglig representant før første detaljregulering.

Universell utforming skal videre ivaretas i planforslag, blant annet i følgende punkter.

- Nærhetsbyen
- Skolevei og adkomst over Strandveien/jernbanen
- Helningsgrad
- Snarveier
- Trygghet
- Tilgang til sjøen for allmennheten
- Fremkommelighet
- Orienterbarhet
- Tydelig hierarki ved hovedveier
- Separert trafikkbilde
- Gatetun – med forslagsvis en separat fotgjengerside og en samlegate
- Variasjon i bymiljø
- Sikrede siktlinjer
- Tilstrekkelig gangveier separert fra øvrig trafikk for trygge skoleveier
- Godt tilbud på aktivitets- og uteoppholdsarealer skjernet fra støy, morgen og formiddag som ettermiddag / kveld
- Godt tilbud på inkluderende aktiviteter
- Mulighet for å bli «sett» i bybildet
- Variasjon i bymiljø og bebyggelse
- Årstidsvariasjon
- Føringer for å oppnå offentlige, gode og sjønære by- og rekreasjonsområder langs vannet med tanke på mikroklima, vind, sol, skygge og støy.
- Føringer for å oppnå universell adkomst og god orienterbarhet på bl.a. Brakerøya torg og for overganger nord for jernbanen – ref. orienterbarhet og kobling mot sjøen.
- Føringer for å ivareta ulike brukeres behov, som rolige og aktive steder om hver andre og separert fra hverandre (med jevne mellomrom).
- Områder som ligger noe tilbaketrukket fra bebyggelsen (på bl.a. Tømmerøya og i Gilhus øst) for å ivareta og by på stillhet uten sjenanse for noen.
- Føringer som kan legges til grunn for å skape sosiale rom for felleskap i bybildet
- Universelt utformete adkomster til strandlinje langs landsiden av Fjordparken.
- Badeplasser og badeanlegg skal ha universelt utformet tilkomst.

- Møbler og tekniske installasjoner skal plasseres i egen sone med tydelig markering i bakken, av hensyn til svaksynte.
- Minimumsandel av p-plassene i mobilitetshus skal utformes og settes av til HC-parkering. Disse parkeringsplassene skal plasseres innenfor kort rekkevidde fra anleggets hovedinngang

Lier kommune sjekkliste for planlegging

Barn og unges, funksjonshemmedes og eldres interesser

Helse- og sikkerhetsmessige krav

Er arealene sikret mot:

- støy, eksos
- trafikkfare (boligområder, skoleveier, gangveier, utearealer)
- elektromagnetisk stråling
- utslipp fra industri

Det er i planforslaget optimalisert i forhold til punktene over men det vil være vanskelig å unngå i alle arealer. Det er hensyntatt i stor grad ved plassering av bygninger, funksjoner og programmering.

Leke- og oppholdsarealer

Oppfyller arealene krav til:

- størrelse, utforming
- egnethet for lek og opphold (solfyllt, vindskjermet og vegetasjon tilpasset barns lek)
- variasjon mhp. ulik type lek til ulike årstider
- bruk for ulike aldersgrupper
- lett tilgjengelig og tilpasset eldres og funksjonshemmedes behov? (solfyllt, vindskjermet, bevisst utformet i forhold til klima)
- Fører gjennomføringen av planen til tap av bestående lekeareal (åpne plasser og barnetråkk)?
- Er alternative planløsninger vurdert med tanke på å opprettholde bestående lekeareal?
- Er erstatningsareal avsatt dersom bestående lekeareal går tapt? Erstatningsarealet skal beskrives.
- Dekker planen eksisterende naboomboders mangler/behov for lekeplasser?

Planforslaget oppfyller krav til størrelse og utforming og sikres videre i bestemmelser og kvalitetsprogram. Utearealer og byrom er i planen optimalisert med hensyn på mikroklima.

Planforslaget legger opp til årstidsvariasjon, variasjon, tilgjengelighet og mangfold. Det er føringer med prinsipper for utforming i kvalitetsprogrammet som skal ivareta mer detaljer enn hva som kan sikres i områdereguleringens planbestemmelser.

Planen fører ikke til tap av lekearealer da det ikke eksisterer så mange i dag. Planen forbedrer dette betraktelig ved å anlegge mange nye offentlige utearealer og lek-, aktivitet- og rekreasjonsområder for både fremtidige beboere i Fjordbyen men også for naboer og andre utenfor området.

Områder for allmennheten

- Er områder tilgjengelig for allmennheten og framkommelig for funksjonshemmede?*

I planforslaget vil området bli transformert fra et utilgjengelig område i dag til et fremtidig tilgjengelig område for allmennheten hvor framkommelighet for funksjonshemmede er ivaretatt.

Utomhusplan

- Er det utarbeidet en utomhusplan som viser eksisterende vegetasjon, nyplanting, veier, parkering, gangvei og uteplasser? (parkeringsanlegg må ikke dominere inngangsparti)*
- Er høydeforhold realistiske?*

Dette ivaretas i planforslaget. Det legges også føringer for utarbeiding av mer detaljerte planer og utforming i de følgende plan- og byggesakene i området. I planforslagets kvalitetsprogram vises prinsipper for utforming.

Omsorgsboliger

- Ligger omsorgsboliger sentralt plassert?*

Omsorgsbolig ligger i nærheten av sykehuset (på Odden) og ligger ikke mest sentralt med tanke på bynære praktiske gjøremål men ligger sentralt med tanke på rekreasjon, uteopphold og nærhet til knutepunktet.

5 Verdivurdering

Dagens verdier i området er svært begrenset. Mye av området er sperret for allmenn ferdsel grunnet industrivirksomheter.

I planforslaget tilrettelegges også for beboere, spesielt barn, unge, eldre og personer med funksjonsnedsettelse fra nærområdene. Dette er attraktive arealer av interesse for langt flere enn bare de direkte brukerne som ansatte og beboerne i fremtidige Fjordbyen.

Universell utforming, trafikksikre løsninger for gående og syklende, tiltak for skjerming av støy og luftforurensing, opparbeiding av friområder, torg og møteplasser med optimalisering av sol og vind-forhold vil være spesielt viktig.

Området har lite bruk, lite betydning, ingen kartlagte aktiviteter, men stort potensial for opplevelseskvaliteter spesielt knyttet til fjorden.

Basert på bruksfrekvens, betydning, kvaliteter og kartlegging er verdien samlet vurdert til uten betydning-noe verdi med tanke på universell utforming.

Verdi	Lav verdi (Uten betydning-noe verdi)	Middels verdi	Stor verdi
Bruksfrekvens	Brukes av få. Lite tilgjengelig.		

Betydning	Ingen/lokal betydning.		
Kvaliteter	Mindre attraktivt for opphold i dag eller bare for noen få grupper		

Kriterier for verdisetting

6 Påvirkning og konsekvensvurdering

Tabell 6-20 Veiledning for vurdering av påvirkning.

Tiltakets påvirkning	Opplevelseskvalitet	Areal/omfang	Tilgjengelighet /Barriere	Bruk av området/ferdselforbindelse	Lydbilde
Ødelagt/ sterkt forringet	Området er ikke lenger attraktivt	Området er ødelagt/ sterkt redusert	Området er ikke lenger tilgjengelig	Området/ Forbindelseslinjen er ikke lenger egnet til aktiviteten	Området kan ikke lenger brukes pga. sterk støyplage
Forringet	Tiltaket medfører svært redusert attraktivitet	Området er redusert	Forbindelseslinjen til området har blitt vesentlig lengre (omveg) økt trafikkvolum medfører større barriere	Tiltaket medfører svært redusert bruk	Området får et mye dårligere lydbilde
Noe forringet	Tiltaket medfører redusert attraktivitet	Området er noe redusert	Forbindelseslinjen er lagt om - medfører noe omveg økt trafikkvolum medfører barriere	Tiltaket medfører redusert bruk	Området får noe dårligere lydbilde
Ubetydelig endring	Ingen/liten forskjell	Området er uendret	Ingen/liten forskjell	Ingen/liten forskjell	Ingen merkbar/ hørbar forskjell
Forbedret	Området er mer attraktivt	Området er utvidet	Eksisterende barriere er fjernet Områder har blitt mer tilgjengelige	Området/ Forbindelseslinjen er bedre egnet til aktiviteten	Området har et bedre lydbilde

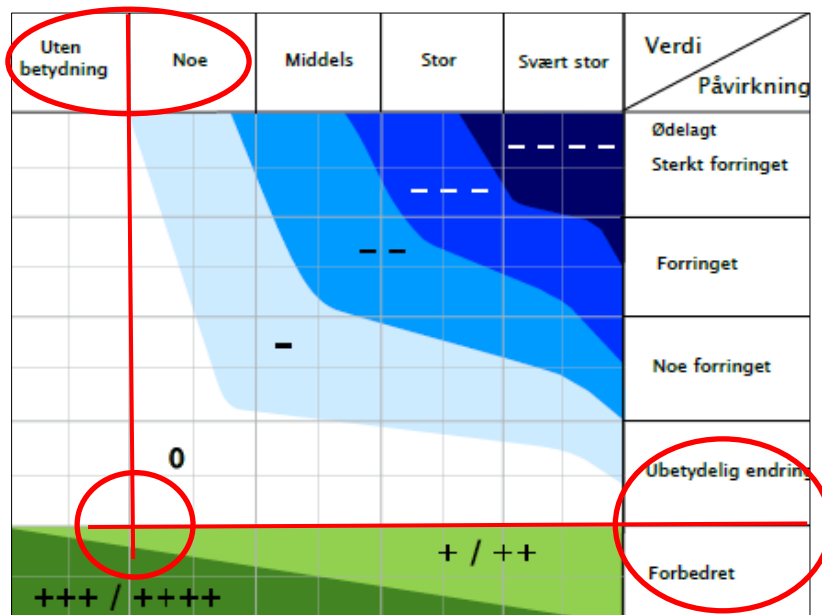
Figur 4 Påvirkning fra Statens vegvesens håndbok V712

6.1 0-Alternativ

Ved utbygging av de regulerte arealene i vest antas det at det vil gi en positiv endring med tanke på at det vil være svært god tilrettelegging med universell utforming fordi det er et viktig mål for sykehus og helseparken. Med de tilgrensende reguleringene for fragmenteringsverket og industriarealer bidrar disse med at universell utforming blir hensyntatt i henhold til lov, forskrifter og regelverk lagt til grunn.

Sammenlignet med dagens situasjon vil dette gi en positiv påvirkning samlet sett med tanke på universell utforming.

Det vurderes at for 0-alternativet vil påvirkningen være av noe forbedret/ubetydelig endring da det vil være lite forskjell fra dagens situasjon på de uregulerte arealene og konsekvensgraden vurderes til miljøgevinst for delområdet: 1 pluss (+).

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (---)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (--)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (-)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

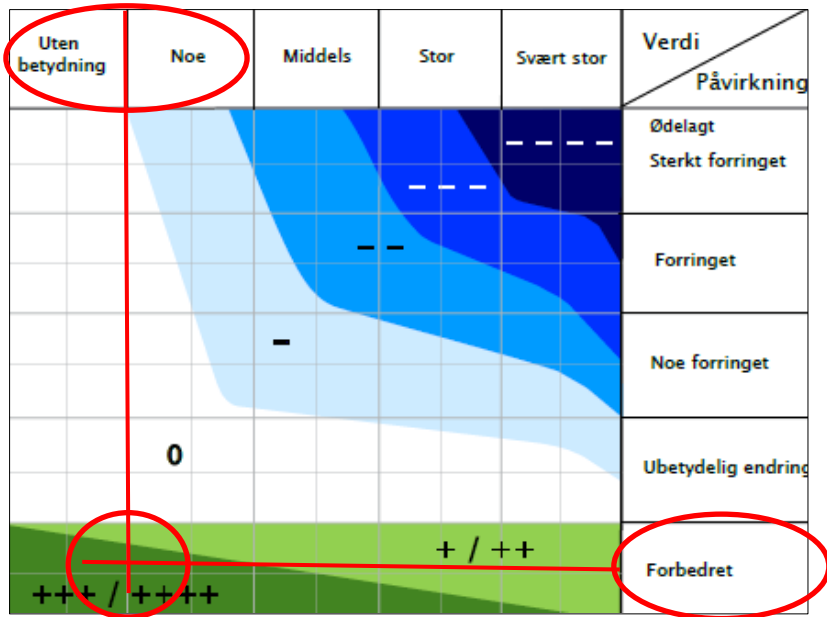
6.2 Planalternativ

Universell utforming av bebyggelse og uteoppholdsarealer skal ivaretas iht. krav i bl.a. plan- og bygningsloven med tilhørende byggt teknisk forskrift (gjeldende TEK).

Dette er ivaretatt i områdereguleringsplanforslaget.

Både beboere og besøkende fra andre steder som de omkringliggende områdene vil få langt bedre tilgjengelighet og ulike tiltak tilrettelagt for universell utforming på Lierstranda enn i dag, også i forhold til 0-alternativet.

Dette bedrer området betraktelig i forhold til dagens situasjon med tanke på universell utforming. Det vurderes at tiltakets påvirkning vil være forbedret og miljøgevinst for delområde med konsekvensgrad som vurderes til svært stor verdiøkning som følge av tiltaket (+++).

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

7 Avbøtende og kompensende tiltak

Krav, forskrifter og normer, som er førende i og/eller fastsatt i prosjektet, med tanke på universell utforming må oppfylles i reguleringsplanen da disse er særlig viktig for allmennhetens interesser.

Universell utforming skal være et grunnleggende designprinsipp i alle offentlige uterom og følge overordnet tilgjengelighetsplan som skal utarbeides av faglig representant før første detaljregulering. Det legges opp til at orienterbarheten i delområdene er bra, og at det er tydelige siktlinjer som bidrar til økt orienterbarhet gjennom området. Men høyder og retning på ny bebyggelse kan bidra til at skalaen blir vanskelig å orientere seg i for det lille mennesket, spesielt da eksisterende retninger på bl.a. vei og jernbane bidrar til en minsket variasjon i opplevelsen i det indre bybildet (man ser lik sikt i flere av siktlinjene mot nord fra sør). Det må i videre planlegging passe på at det er rom for variasjon i plassering av fasader (langside vs. kortsida) og at bebyggelsen kan variere mer innenfor hvert delområde enn det som er illustrert i planforslaget.

Fremkommelighet over jernbanen og tilgjengelighet særlig mot nord må etterstrebe gode og optimaliserte løsninger med tanke på UU i videre planlegging.

Sikkerhet rundt vann må hensyntas og utearealer særlig knyttet til barn og unge, som uteoppholdsarealer og skolens utearealer, må være tilstrekkelige, tilgjengelige og mest mulig skjermet for støv og støy.

Eldrerådet og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne er oppført som høringsinstanser ved offentlig ettersyn av planen.

Møteplasser, leke- og oppholdsarealer, parker, promenade og lignende skal ha universell utforming. Området får god tilgjengelighet og fremkommelighet for alle og omgivelser som er trygge og praktiske å bruke. Det er i planforslaget universelt utformet publikums- og arbeidsbygninger og uteareal som er åpne for allmennheten.

- Skolen på Gilhus gård kan få noen utfordringer i forbindelse med tilgjengelige uteområder (for alle) og støv og støy fra jernbane & E134. Dette må løses i forbindelse med utforming av ny bebyggelse som avklares gjennom videre detaljregulering.
- Det er i enkelte tilfeller mulighet for uteareal til noen barnehager på etasjeplan samt på tak pga. tetthet. Det er utfordring i forflytning mellom disse nivåene. Takarealer gir heller ikke like gode arealer for barns behov i forbindelse med lek, læring, balanse m.m. Det må i videre planlegging vurderes om alle barnehagene prioriteres for uteareal på bakkeplan.
- Omsorgstilbud og boliger for grupper med behov for særlig tilrettelegging skal planlegges på bakgrunn av en samlet vurdering av konsekvenser knyttet til tilgjengelighet og funksjonalitet, sosial inkludering, utbyggingsmønster, transport, lokalklima m.m. Disse behovene må løses ulike steder i planområdet, ikke bare på Odden.

8 Breeam Communitites

BREEAM Communities er et tredjeparts miljøklassifiseringssystem for områdeutvikling. Klassifiseringsprosessen følger den britiske manualen BREEAM Communities Technical Manual og Operational Guidance. Det finnes i dag ingen norsk versjon av manualen, men det er igangsatt et arbeid for å utvikle den.

Verktøyet skal legge til rette for en helhetlig vurdering av områders muligheter og utfordringer som har virkning på bærekraft, samfunns- og miljøbelastning i tidligfase utvikling.

Sertifiseringsprosessen er delt inn i flere steg, der det regnes 3 steg totalt for BREEAM communities. I hvert steg kan det samles poeng og graderinger basert på detaljeringen og ambisjonsnivåene som fastsettes.

Denne KU-rapporten dokumenterer på kriterium 2 og 3 i SE07 offentlig rom (public realm) som er steg/trinn 2 og kriterie 1, 2 og 3 i SE15 inkluderende design/universell utforming (Inclusive design) som er steg/trinn 3 og kriterie 4 i TM06 Offentlig transport fasiliteter (Public transport facilities), som er steg/trinn 3, i sertifiseringsordningen Breeam Communities. Trinn tre må følges mer opp i videre arbeid og i oppfølgende planer.

8.1 Kriterier for poenggiving

Det tas primært sikte på å oppnå poeng for første steg, den såkalte interimsertifiseringen for områdeplanen.

Videre er det mulig å samle poeng til den totale BREEAM poengskalaen, ved at utbygger forplikter seg til å oppfylle bestemte ambisjonsnivå.

I tabellen under er det også angitt kriterier for steg 2 og 3 for å synliggjøre hvordan kartlegging og dokumentasjon kan oppfylle krav til senere sertifisering og om det kan være gjennomførbart å få poeng for senere steg uten behov for økt dokumentasjon mm.

Beskrivelse			
Steg		Poeng	Utdrag av omfang
1	GO 01	Obligatorisk	Kartlagt nøkkelpunkter i byplanen: identitet og karakter, trygghet/sikkerhet, utforming av offentlige rom, bevegelse og lesbarhet, layout, mangfold og sammenheng, design av landskap, tetthet, skala og framtoning i planen
2	SE07	Ett poeng <u>Vurdert oppnådd</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det er diskutert eller rådført med de lokale myndighetene og potensielle brukere for å forstå aktiviteter, bruk og lokale identiteter som det offentlige kan fremme. Der det er aktuelt, vurderer konsultasjonen også hvordan eksisterende beboere i dag bruker dette rommet. 2. De offentlige rommene er tilrettelagt for flerbruk for mange brukergrupper, inkludert barn, eldre og funksjonshemmede, med

			<p>fokus på trygghet, komfort, distraksjoner og sikkerhet.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Designet av de offentlige rommene knytter seg til forbindelser både i området og kobler seg på de omkringliggende områdene, for å motivere til bevegelse og aktivitet 4. Undersøke mulighet/passende for shared space eller «hjemmesoner» (felles uteoppholdsarealer?) i planområdet. 5. Der vurderingen har identifisert passende gater for shared space, indikerer designplaner hvor disse rommene skal utvikles på stedet. Passende nivåer av skilting og overflatebehandling/landskapsutforming vil bli brukt for å tydelig definere disse områdene. ELLER 6. Dersom shared space ikke er relevant – undersøke hvor rom for sosial interaksjon kan foregå.
		To poeng	<ol style="list-style-type: none"> 7. Kriterie 1 til 4 og enten 5 eller 6 er oppfylt 8. Funn i mikroklimaanalyse/parametrisk design er brukt for å påvirke utforming av byrommene 9. Lokal identitet er styrket i utformingen av sosiale plasser. Dette er oppnådd ved å integrere innspill fra medvirkning 10. For en flerfunksjonell utvikling, blandet arealbruk på gateplan fremmer byliv ved å stimulere til hyppig bruk, gir aktivitet til gaterom, tillater innsyn både ut og inn i byggene.
3	SE15	<p>Ett poeng</p> <p><u>Vurdert delvis oppnådd</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan for universell utforming utviklet mht rømningsmuligheter, tilgjengelighet og inkludering, for alle aldre, kjønn, etnisitet, tro eller andre behov. Strategier utviklet av de som driver med drift/ledelse av offentlige rom og bygninger (operativ forvaltningsstrategi) 2. Konsultasjon og anerkjent nasjonal og lokal veiledning brukes til å informere inkluderende design og operativ ledelse.
		<p>To poeng</p> <p><u>Vurdert delvis oppnådd</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. 1 og 2 er oppnådd 4. Dedikert ressurs i prosjektet som har ansvar for at UU ivaretas i prosjektet. 5. Byplanen har integrert relevante tiltak for universell utforming

		Tre poeng	6. Kriterie 1 til 5 er oppnådd 7. Uavhengig rådgiver er utpekt for å gi veiledning både strategisk og i utforming 8. De uavhengige rådgivernes anbefalinger er innarbeidet i planen og brukes til å informere operative forvaltningsstrategi.
3	TM06	Ett poeng	1. Konsultasjon/avklaring har blitt gjennomføring mellom myndigheter, utvikler, lokal representant og offentlig transporttilbyder for å etablere de fasiliteter det er behov for. Som en minimum må avklaringen omfatte: Beboere og potensielle besøkende og deres behov for tilgjengelighet 2. Resultatet av avklaringen har blitt analysert og hensiktsmessig tilrettelegging er designet inn for å oppmuntre til bruk av offentlige transportmiddel 3. Skur/overdekninger vil bli etablert ved holdeplasser 4. Skur/overdekninger vil bli utformet slik at de tar hensyn til brukeres alder og funksjonsevne. 5. Skur/overdekning innenfor området er utformet iht liste fra A-H 6. Kriterie 1 til 5 er oppnådd 7. Skur/overdekninger vil bli utformet iht liste fra I-L

8.2 Beskrivelse av tiltak i planen

8.2.1 SE07 offentlig rom (public realm) med fokus på universell utforming

2. Ivaretatt og vist i kvalitetsprogram og sikret i bestemmelser.
3. Ivaretatt og vist i kvalitetsprogram, mobilitetsplan, bykonseptet (illustrasjonsplan og diagrammer) og sikret i bestemmelser

8.2.2 SE15 inkluderende design/universell utforming (Inclusive design) med fokus på universell utforming

Formålet med temaet inkluderende design/universell utforming er at utviklingen skal sikre deltakelse for et mangfold av brukere.

Planbestemmelser, forskrifter og lovverk som lov om universell utforming og diskrimineringsloven ivaretar mye av dette.

Trinn tre må følges mer opp i videre arbeid og i oppfølgende planer.

Kriterie 1: Plan for universell utforming utviklet mht rømningsmuligheter, tilgjengelighet og inkludering, rømning for alle aldre, kjønn, etnisitet, tro eller andre behov.. Dette er lagt til rette for i planen men må utformes i oppfølgende planer. Strategier som er utviklet av de som driver med drift/ledelse av offentlige rom og bygninger må eventuelt følges opp i senere faser.

Kriterie 2: Ivaretatt av bl.a. tekniske forskrifter og lovverk som lov om universell utforming og diskrimineringsloven som kan være tilstrekkelig.

Kriterie 3: Vurderes som kun delvis oppnådd i denne fasen i planen.

Kriterie 4: UU har vært ivaretatt i designprosessen men det er ikke kjent at det har vært en dedikert ressurs i prosjektet som har ansvar for at UU ivaretas i prosjektet.

Kriterie 5: Byplanen har integrert relevante tiltak for universell utforming. Dette er beskrevet i denne rapporten, bl.a. i kapittel 4.2.1. Det er også ivaretatt og sikret i planbestemmelser.

Kriterie 6: Vurderes som kun delvis oppnådd i denne fasen i planen.

Kriterie 7: Uavhengig rådgiver er ikke utpekt for å gi veiledning både strategisk og i utforming, men kan vurderes å legge føringer for i oppfølgende planer og byggesaker.

Kriterie 8: De uavhengige rådgivernes anbefalinger bør deretter innarbeides i oppfølgende planer og brukes til å informere operative forvaltningsstrategi.

8.2.3 TM06 Offentlig transport fasiliteter (Public transport facilities) med fokus på universell utforming

Formålet med temaet er å stimulere til hyppig bruk av off. transportmiddel via trygge og tilgjengelige transportfasiliteter.

Trinn tre må følges mer opp i videre arbeid og i oppfølgende planer.

Kriterie 4: Skur/overdekninger er ikke utformet i denne planen men bør sikres at blir utformet slik at de tar hensyn til brukeres alder og funksjonsevne i oppfølgende planer i form av føringer i tillegg til gjeldende lovverk og forskrifter.

8.3 Dokumentasjon

- Kvalitetsprogram
- Reguleringsplan (plandokumenter)
  - Planbestemmelser
  - Plankart
  - Planbeskrivelse
- Bykonseptet
  - Hovedillustrasjonsplan
  - Temaplaner
  - Diagrammer
- Medvirkningsplan
- Oppsummering medvirkning
  - Digital åpen
  - Digital ungdom
  - Verksted interessenter
- Plan- og bygningsloven
- Tekniske forskrifter (TEK17)

- Lov om universell utforming og diskrimineringsloven
- Planbestemmelser

9 Kilder

- Lovverk
www.lovdatab.no
- Direktoratet for byggkvalitet
<https://dibk.no/saksbehandling/kommunalt-tilsyn/temaveiledninger/universell-utforming-nynorsk/>
- Lier kommunes sjekklister for planlegging
<https://www.lier.kommune.no/globalassets/09.-teknisk-og-eiendom/planseksjonen/arealplaner/kommunens-planpakke/sjekklister-for-planlegging.pdf>
- Fylkesmannen.no
<https://www.fylkesmannen.no/nb/Helse-omsorg-og-sosialtjenester/Universell-utforming/>
- Norge universelt utformet 2025 – Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/planer/2009/norge-universelt-utformet-2025-web-endelig.pdf>
- Helsedirektoratets sjekklister for kommuner som vil skape gode nærmiljøer
https://www.helsedirektoratet.no/brosjyrer/sjekklister-for-kommuner-som-vil-skape-gode-naermiljoer/Sjekklister%20for%20kommuner%20som%20vil%20skape%20gode%20n%C3%A6rmilj%C3%B8er.pdf/_attachment/inline/950cc955-2f2e-449f-b219-3f254cafff59:f50a0a573ab97760264d52a3e6fce538f95e384c/Sjekklister%20for%20kommuner%20som%20vil%20skape%20gode%20n%C3%A6rmilj%C3%B8er.pdf